Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

5 päivänä joulukuuta 2013*

Ennakkoratkaisupyyntö — Henkilöstösääntöjen liitteessä VIII oleva 11 artiklan 2 kohta — Asetukset (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68 ja (EY, Euratom) N:o 723/2004 — Unionin virkamiehet — Kansallisessa järjestelmässä kartutetut eläkeoikeudet — Siirto unionin eläkejärjestelmään — Laskentatapa — Käsite ”eläkeoikeuksia edustava pääoma”

Asiassa C-166/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Krajský soud v Praze (Tšekki) on esittänyt 27.3.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.4.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Radek Časta

vastaan

Česká správa sociálního zabezpečení,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit E. Juhász (esittelevä tuomari), A. Rosas, D. Šváby ja C. Vajda,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.3.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Radek Časta, itse,

— Česká správa sociálního zabezpečení, edustajanaan advokátka J. Laumannová,

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja D. Hadroušek,

— Euroopan komissio, asiamiehinään D. Martin ja P. Němečková,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.6.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: tšekki.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta sekä yhteisöjen virkamiehiin tilapäisesti sovellettavien erityisten toimenpiteiden laatimisesta 29.2.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68 (EYVL L 56, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.3.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL L 124, s. 1; jäljempänä henkilöstösäännöt), liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan ja SEU 4 artiklan 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Radek Časta ja Česká správa sociálního zabezpečení (Tšekin tasavallan sosiaaliturvahallinto, jäljempänä ČSSZ) ja joka koskee Častan kansallisessa eläkejärjestelmässä kartuttamia eläkeoikeuksia edustavan sellaisen pääoman laskemista, joka voidaan siirtää hänen lukuunsa unionin eläkejärjestelmään.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Henkilöstösääntöjen, sellaisina kuin ne ovat muutettuina Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen muuttamisesta 2.3.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 571/92 (EYVL L 62, s. 1), liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Virkamiehellä, joka siirtyy yhteisöjen palvelukseen sen jälkeen kun hän:

— on eronnut tehtävistään [julkishallinnossa taikka] kansallisen järjestön tai kansainvälisen järjestön [palveluksessa], tai

— lopettanut toimintansa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana,

on mahdollisuus virkaan nimitettäessä maksaa yhteisöille edellä mainittuja tehtäviä hoitaessaan saamiensa vanhuuseläkeoikeuksien joko käypä arvo [oikeammin: vakuutusmatemaattinen arvo] tai kiinteämääräinen takaisinostoarvo.

– –”

4 Henkilöstösääntöjen, sellaisina kuin ne ovat muutettuina asetuksella N:o 723/2004, liitteessä VIII olevassa 11 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiehellä, joka siirtyy yhteisöjen palvelukseen sen jälkeen kun hän:

— on eronnut tehtävistään [julkishallinnossa taikka] kansallisen järjestön tai kansainvälisen järjestön [palveluksessa], tai

— lopettanut toimintansa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana,

on mahdollisuus vakinaistamisensa ja sen ajankohdan välisenä aikana, jona hän saa oikeuden henkilöstösääntöjen 77 artiklassa tarkoitettuun vanhuuseläkkeeseen, suorituttaa yhteisöille varsinaisen siirtohetken mukaan vakuutusmatemaattisesti laskettu pääoma, joka edustaa hänen edellä mainittuja palveluksia suorittamalla kartuttamiaan eläkeoikeuksia.

Tällöin toimielin, jonka palveluksessa virkamies on, määrittää yleisissä täytäntöönpanosäännöksissä niiden palvelusvuosien lukumäärän, joka aiemman palvelusajan osalta otetaan huomioon yhteisön eläkejärjestelmässä, ottaen huomioon virkamiehen peruspalkka, ikä ja muuntokurssi siirtopyynnön tekopäivänä vakinaistettaessa sekä siirretyn pääoman arvon vähennettynä määrällä, joka edustaa siirtopyynnön tekopäivän ja varsinaisen siirtopäivän välistä pääoman uudelleenarvostusta.

Virkamies voi käyttää hyväkseen tätä mahdollisuutta ainoastaan yhden kerran kunkin jäsenvaltion ja eläkerahaston kohdalla.”

5 Henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 ja 12 artiklan yleisistä täytäntöönpanosäännöksistä 28.4.2004 tehdyn komission päätöksen (hallinnollisia tiedotteita nro 60-2004, 9.6.2004) 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Siitä eläkekassasta, johon henkilöstön jäsen kuului, siirrettävät määrät on varmennettava nykyarvoistetuksi pääomaksi, joka edustaa ennen yhteisöjen palvelukseen tuloa kertyneitä eläkeoikeuksia tai, jos kyseessä on henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 3 kohdan nojalla esitetty pyyntö, ennen uudelleen palvelukseen tuloa kertyneitä eläkeoikeuksia.

Siirrettävän määrän on vastattava koko pääomaa. Se voi vastata oikeuksia, jotka on ansaittu palveluskausina useissa hallintoelimissä tai järjestöissä tai useiden palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana työskenneltyjen kausien aikana.”

Tšekin oikeus

6 Sosiaalivakuutusmaksuista ja valtion työllisyyspolitiikkaa varten suoritettavista maksuista annetun lain nro 589/1992, sellaisena kuin se on muutettuna, 3–5 §:ssä säädetään, että työnantajat ja työntekijät suorittavat eläkevakuutusmaksuja Tšekin eläkevakuutusjärjestelmään. Työnantajamaksu oli 19,5 prosenttia määräytymisperusteesta vuosina 1996–2003 ja on 21,5 prosenttia vuodesta 2004 lähtien, ja kyseisen työnantajamaksun määräytymisperusteena on kaikkien kyseisen työnantajan työntekijöiden määräytymisperusteiden summa. Työntekijöiden maksuosuus oli tänä ajanjaksona 6,5 prosenttia määräytymisperusteesta.

7 Eläkevakuutuslain nro 155/1995, sellaisena kuin se on muutettuna (jäljempänä laki nro 155/1995), 33–36 §:stä ilmenee, että vanhuuseläkkeen määrä vastaa kaikille etuutta hakeville yhteisen perusmäärän ja hakijan koko vakuutusajasta ja hakijaa koskevan laskentaperusteen suuruudesta riippuvan vaihtelevan määrän summaa.

8 Kyseisen lain 34 §:n 1 momentin mukaan vaihteleva määrä lasketaan kunkin täyden vakuutusvuoden osalta 1,5 prosenttina laskentaperusteesta kuukautta kohti. Ajanjaksot, joiden aikana vakuutetulla ei ole ollut merkityksellistä tuloa (ns. ”vakuutuskausiin rinnastettavat kaudet”), esimerkiksi lastenhoito- ja opiskelukaudet, sisällytetään vakuutuskauteen 80-prosenttisesti.

9 Lain nro 155/1995 15 §:n mukaan laskentaperuste saadaan työntekijän henkilökohtaisesta määräytymisperusteesta. Tämä on kyseisen lain 16 §:n mukaan kuukausittainen keskiarvo koko vakuutuskauden mutta enintään viimeisten 30 vuoden tuloista, joiden arvo päivitetään laskentapäivän arvon mukaiseksi ja joista on pitänyt maksaa eläkevakuutusmaksuja. Laskentaperuste on 10 000:een Tšekin korunaan (CZK) saakka sama kuin henkilökohtainen määräytymisperuste. Tämän jälkeen laskentaperusteeseen otetaan 30 prosenttia 10 000 CZK ylittävän määrän osalta 24 800 CZK:aan saakka ja 10 prosenttia 24 800 CZK ylittävän määrän osalta.

10 Vakuutuskausiin rinnastettavat kaudet luetaan vakuutusaikaan. Henkilökohtaista määräytymisperustetta laskettaessa viitekautta lyhentävät niin sanotut poisluetut kaudet, jotka vastaavat pääosin vakuutuskausiin rinnastettavia kausia.

11 Henkilöstösääntöjen täytäntöön panemiseksi annetun lain nro 155/1995 105a §:n 1 ja 4 momentin mukaan vakuutetuilla henkilöillä, joista on tullut yhteisöjen virkamiehiä tai muita toimihenkilöitä ja jotka ovat lakanneet työskentelemästä Tšekin tasavallassa, on oikeus saada Tšekin tasavallassa kartuttamansa eläkeoikeudet siirretyiksi yhteisöjen eläkejärjestelmään, jos Tšekin vakuutusjärjestelmästä ei myönnetä heille vanhuuseläkettä, ja tässä yhteydessä ”eläkeoikeuksilla – – tarkoitetaan rahamäärää, joka on vahvistettu vakuutusmatemaattiseksi arvoksi, joka riippuu täyttyneistä vakuutuskausista ja määräytymisperusteista”.

12 Eläkeoikeuksien vastavuoroista siirtämistä yhteisöjen eläkejärjestelmästä ja -järjestelmään koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettuun hallituksen asetukseen nro 587/2006 (jäljempänä hallituksen asetus nro 587/2006) sisältyy tarkempia säännöksiä yhteisöjen palvelukseen siirtyneen tšekkiläisen virkamiehen eläkeoikeuksien siirtämisestä. Sen 2 §:ssä säädetään seuraavaa Tšekin tasavallassa kartutettuna eläkeoikeutena siirrettävän määrän laskemisesta:

”(1) Tšekin tasavallassa kartutetun siirrettävän eläkeoikeuden määrä lasketaan kertomalla siirrettävän eläkkeen yksikköarvo vanhuuseläkkeen odotetun vaihtelevan määrän ja vanhuuseläkkeen perusmäärän suhteellisen osuuden summalla.

(2) Vanhuuseläkkeen odotettu vaihteleva määrä lasketaan eläkevakuutuslain 34 §:n 1 momentissa vahvistetun menetelmän mukaisesti siten, että määritetään vakuutuksen kesto ja laskentaperuste viitepäivänä; viitepäivällä tarkoitetaan päivää, jona eläkeoikeuksien siirtämistä koskeva hakemus esitetään Euroopan yhteisöjen toimivaltaiselle toimielimelle – – Määritettäessä henkilökohtaista määräytymisperustetta ajanjaksoa, jonka aikana asianomainen kuuluu yhteisöjen eläkejärjestelmään, pidetään poisluettuna kautena. – –

(3) Vanhuuseläkkeen perusmäärän suhteellinen osuus lasketaan kertomalla viitepäivänä sovellettavan vanhuuseläkkeen perusmäärä suhdeluvulla, jonka osoittajaan kuuluvat Tšekin eläkejärjestelmässä viitepäivänä täyttyneet vakuutuskaudet ja nimittäjään kuuluvat Tšekin eläkejärjestelmässä viitepäivänä täyttyneet vakuutuskaudet sekä se vakuutusaika, joka alkaa viitepäivästä ja päättyy päivään, jona eläkeoikeuksien siirtohakemuksen esittäjä – – saavuttaa eläkeiän viitepäivänä voimassa olevien säännösten mukaisesti. – –

(4) Siirrettävän eläkkeen yksikköarvo riippuu hakijan iästä viitepäivänä – – ja kyseisenä päivänä sovellettavista kuolleisuustaulukoista, ja siinä otetaan huomioon 70 prosenttia viitepäivänä voimassa olevasta teknisen koron enimmäisarvosta, joka vahvistetaan lainsäädännössä vakuutuksia varten. – –

(5) Siirrettävän eläkkeen yksikköarvon määrittämiseksi sovelletaan työ- ja sosiaaliministeriön kuolleisuustaulukkoja, jotka koskevat yhdenmukaisesti miehiä ja naisia ja jotka vahvistetaan aina viideksi peräkkäiseksi kalenterivuodeksi.

(6) Edellä 1–5 momentin mukaisesti laskettua summaa korotetaan rahamäärällä, joka lasketaan korkona edellä 1–5 momentin mukaisesti määritetylle summalle viitepäivästä rahamäärän siirtämistä – – Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän tilille edeltävään päivään saakka. – –”

13 Hallituksen asetuksen nro 587/2006 liitteeseen sisältyy laskukaava, jonka mukaan siirrettävän eläkkeen yksikköarvo lasketaan. Teknisen koron enimmäisarvo vahvistetaan hallituksen asetuksen nro 434/2009 12 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan valtion liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen keskimääräisten tuottojen perusteella.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Radek Časta, joka on Euroopan komission virkamies, oli – ennen kuin hän siirtyi komission palvelukseen 1.12.2006 – vakuutettuna Tšekin eläkevakuutusjärjestelmässä. Vastaavat maksut suoritettiin tähän järjestelmään.

15 Časta vaati 28.11.2008 henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan perusteella komissiolta hänen Tšekin tasavallassa kartuttamiensa eläkeoikeuksien siirtämistä.

16 Kyseinen hakemus välitettiin ČSSZ:lle, joka teki 8.2.2011 päätöksen, jossa se tarjosi kansallisen lainsäädännön mukaisesti lasketun 523 584 CZK:n suuruista siirtoa. Kyseinen määrä oli vähemmän kuin puolet kaikista maksuista, jotka oli suoritettu kyseiseen päivään mennessä Častan lukuun Tšekin eläkejärjestelmään.

17 Časta haki kyseiseen päätökseen oikaisua. Hänen mukaansa Tšekin lainsäädännössä säädetty laskentatapa on ristiriidassa henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan kanssa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa. Hän väitti, että siirrettävän määrän on vastattava ainakin suurin piirtein suoritettujen maksujen kokonaismäärää tai ylitettävä se. Časta vetosi myös yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen. Hän riitautti myös sen, että hänen eläkeoikeuksiaan laskettaessa ei ole otettu huomioon aikaa, jonka hän on suorittanut maksuja unionin eläkejärjestelmään.

18 ČSSZ hylkäsi oikaisuvaatimuksen 10.5.2011 tekemällään päätöksellä. Časta nosti 12.5.2011 Krajský soud v Prazessa (Prahan alueellinen tuomioistuin) kanteen, jossa hän vaatii kyseisen päätöksen kumoamista.

19 Tässä tilanteessa Krajský soud v Praze on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Miten on tulkittava [henkilöstösääntöjen] liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan käsitettä ’eläkeoikeuksia edustava pääoma’? Sisältääkö tämä käsite eläkeoikeuksien tason, joka määritetään sekä vakuutusmatemaattisen arvon että kiinteämääräisen takaisinostoarvon muodossa, siten kuin ne määritettiin henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevassa 11 artiklan 2 kohdassa ennen – – asetuksen N:o 723/2004 voimaantuloa, vai onko se määritettävä vain jommankumman käsitteen mukaan, ja jos ei, miten se eroaa näistä käsitteistä?

2) Onko henkilöstösääntöjen liitteessä VIII oleva 11 artiklan 2 kohta, luettuna yhdessä [SEU] 4 artiklan 3 kohdan kanssa, – – esteenä eläkevakuutuslain nro 155/1995 105a §:n 1 momentissa ja [hallituksen asetuksessa nro 587/2006] säädetyn eläkeoikeuksien laskentatavan soveltamiselle? Onko tässä yhteydessä merkityksellistä, että tämä laskentatapa johtaa tietyssä yksittäistapauksessa siihen, että eläkeoikeudet, joita tarjotaan siirrettäviksi [unionin] eläkejärjestelmään, vahvistetaan tasolle, joka ei vastaa edes puolta niiden maksujen määrästä, jotka virkamies on suorittanut kansalliseen eläkejärjestelmään?

3) Onko [asiassa C-293/03, My, 16.12.2004 annettua tuomiota (Kok., s. I-12013)] tulkittava siten, että laskettaessa [unionin] eläkejärjestelmään siirrettyjen eläkeoikeuksien arvoa vakuutuksen kestosta riippuvan vakuutusmatemaattiseen arvoon perustuvan menetelmän perusteella laskelman henkilökohtaiseen määräytymisperusteeseen on luettava myös ajanjakso, jonka aikana [unionin] virkamies on jo kuulunut [unionin] eläkejärjestelmään ennen eläkeoikeuksien siirtämistä koskevan hakemuksen esittämispäivää?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

20 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltio voi määrittää eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrän sellaisen vakuutusmatemaattisen arvon tai sellaisen kiinteämääräisen takaisinostoarvon perusteella, joista on säädetty kyseisessä henkilöstösääntöjen säännöksessä ennen kuin sitä on muutettu asetuksella N:o 723/2004, vai onko jäsenvaltion sovellettava ainoastaan yhtä näistä menetelmistä.

21 Henkilöstösääntöjen, sellaisina kuin ne olivat muutettuina asetuksella N:o 571/92 ennen kuin niitä muutettiin asetuksella N:o 723/2004, liitteessä VIII olevassa 11 artiklan 2 kohdassa säädettiin, että virkamiehellä, joka siirtyy yhteisöjen palvelukseen sen jälkeen, kun hän on eronnut tehtävistään julkishallinnossa taikka kansallisen järjestön tai kansainvälisen järjestön palveluksessa tai lopettanut toimintansa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana, oli mahdollisuus virkaan nimitettäessä maksaa yhteisöille kyseisiä tehtäviä hoitaessaan saamiensa vanhuuseläkeoikeuksien vakuutusmatemaattinen arvo tai kiinteämääräinen takaisinostoarvo.

22 Kyseisessä säännöksessä tarjottiin jäsenvaltioille vaihtoehtoiset tavat täyttää velvoitteensa, joka koski sellaisten kansallisten toimenpiteiden toteuttamista, jotka olivat tarpeen sen takaamiseksi, että toimielinten virkamiehillä oli mahdollisuus siirtää vanhuuseläkeoikeutensa yhteisöjen eläkejärjestelmään. Koska ne eivät olleet velvollisia antamaan virkamiehille mahdollisuutta valita vakuutusmatemaattisen arvon ja kiinteämääräisen takaisinostoarvon siirtämisen välillä, jäsenvaltiot saattoivat näin ollen vapaasti käyttää jompaakumpaa näistä kahdesta laskentatavasta (ks. vastaavasti asia 315/85, komissio v. Luxemburg, tuomio 17.12.1987, Kok., s. 5391, 20–22 kohta).

23 Tätä jäsenvaltioilla ollutta valinnanvapautta laajennettiin, kun henkilöstösääntöjä muutettiin asetuksella N:o 723/2004, minkä seurauksena liitteessä VIII olevassa 11 artiklan 2 kohdassa säädetään, että virkamiehellä, joka siirtyy yhteisöjen palvelukseen, on mahdollisuus vakinaistamisensa ja sen ajankohdan välisenä aikana, jona hän saa oikeuden henkilöstösääntöjen 77 artiklassa tarkoitettuun vanhuuseläkkeeseen, suorituttaa yhteisöjen eläkejärjestelmään varsinaisen siirtohetken mukaan vakuutusmatemaattisesti laskettu pääoma, joka edustaa hänen aikaisempia palveluksia suorittamalla kartuttamiaan eläkeoikeuksia.

24 Käyttämällä tästä lähtien pelkkää ”kartutettuja eläkeoikeuksia edustavan pääoman” käsitettä unionin lainsäätäjä nimittäin salli sen, että jäsenvaltiot soveltavat valitsemaansa menetelmää määrittäessään unionin eläkejärjestelmään siirrettävää rahamäärää, kunhan kyseinen määrä edustaa tosiasiallisesti kyseisen virkamiehen aikaisempia palveluksia suorittamalla kartuttamia eläkeoikeuksia.

25 Näin ollen jäsenvaltiot voivat soveltaa joko niin sanottua ”vakuutusmatemaattiseen arvoon” perustuvaa menetelmää, jolla pyritään laskemaan sellaisen mahdollisen tulevaisuudessa maksettavan eläke-etuuden nykyarvo, jonka määrää yleensä pienennetään siten, että otetaan huomioon ennenaikainen maksu sekä kuoleman riski ennen etuuden erääntymistä, tai niin sanottua ”kiinteämääräiseen takaisinostoarvoon” perustuvaa menetelmää, jonka mukaan kyseinen arvo saadaan laskemalla yhteen vakuutetun ja hänen työnantajansa suorittamat maksut, joihin voidaan lisätä korot (ks. näistä laskentatavoista asia 212/81, Bodson, tuomio 18.3.1982, Kok., s. 1019, 7 ja 8 kohta), taikka muita menetelmiä.

26 Tässä tilanteessa ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi määrittää eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrän joko vakuutusmatemaattiseen arvoon perustuvan menetelmän tai kiinteämääräiseen

takaisinostoarvoon perustuvan menetelmän taikka muiden menetelmien perusteella, kunhan siirrettävä määrä edustaa tosiasiallisesti kyseisen virkamiehen aikaisempia palveluksia suorittamalla kartuttamia eläkeoikeuksia.

Toinen kysymys

27 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä Tšekin lainsäädännössä määritellyn kaltaisen, kansallisessa eläkejärjestelmässä aikaisempia palveluksia suorittamalla kartutettuja eläkeoikeuksia edustavaa pääomaa koskevan laskentatavan soveltamiselle, ja vaikuttaako tällaiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen se, että kyseinen laskentatapa johtaa siihen, että unionin eläkejärjestelmään siirrettävän pääoman määrä vahvistetaan tasolle, joka ei vastaa edes puolta niiden maksujen määrästä, jotka virkamies ja hänen aikaisempi työnantajansa ovat suorittaneet kansalliseen eläkejärjestelmään.

28 Kansallisten eläkejärjestelmien ja unionin eläkejärjestelmän yhteensovittamisen varmistamiseksi on toteutettava kaksi peräkkäistä toimenpidettä, joista jälkimmäinen muodostuu siitä, että kansallisessa järjestelmässä kartutettuja eläkeoikeuksia edustava pääoma muunnetaan eläkkeeseen oikeuttaviksi palvelusvuosiksi, jotka otetaan huomioon unionin eläkejärjestelmässä. Unionin toimielimet suorittavat kyseisen muuntamisen toimielinten vahvistamien kyseisen 11 artiklan yleisten täytäntöönpanosäännösten mukaisesti. Kyseistä toimenpidettä säännellään unionin oikeudessa.

29 Ensiksi mainittu toimenpide kuuluu sen sijaan eläkejärjestelmää, johon asianomainen henkilö kuului ennen unionin palvelukseen tulemista, hallinnoivan kansallisen viranomaisen yksinomaisen toimivallan alaan, ja tällaisella toimenpiteellä määritetään kansallisessa järjestelmässä kartutettuja eläkeoikeuksia edustava pääoma kyseisen jäsenvaltion merkityksellisen lainsäädännön nojalla (ks. yhdistetyt asiat 75/88, 146/88 ja 147/88, Bonazzi-Bertottilli ym. v. komissio, tuomio 9.11.1989, Kok., s. 3599, 17 kohta).

30 Erilaisista kansallisista säännöstöistä on todettava, että unionin lainsäätäjä ei pyrkinyt henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevalla 11 artiklan 2 kohdalla yhdenmukaistamaan eläkkeitä koskevia kansallisia säännöksiä, joille on ominaista se, että ne ovat hyvin erilaisia ja monimutkaisia (ks. em. asia komissio v. Luxemburg, tuomion 21 kohta). Lisäksi – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 43 kohdassa – SEUT 48 artiklasta ja SEUT 153 artiklan 4 kohdasta ilmenee, että unionin oikeudessa tunnustetaan jäsenvaltioiden oikeus määrittää sosiaaliturvajärjestelmiensä perusperiaatteet.

31 Tästä seuraa, että jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta, kun ne antavat kansallista lainsäädäntöään henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdan täytäntöön panemiseksi.

32 Näin on aivan erityisesti silloin, kun kyseessä on jäsenvaltioiden menetelmä kansallisessa järjestelmässä kartutettuja ja unionin eläkejärjestelmässä huomioon otettavaksi tarkoitettuja eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrän määrittämiseksi; kyseinen menetelmä on laadittava niiden eläkejärjestelmää koskevien periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti.

33 Yleisesti jäsenvaltioilla on mahdollisuus perustaa muun muassa rahastoiva eläkejärjestelmä, jossa myönnetään maksuihin suhteutettuja vanhuuseläkkeitä, tai päinvastoin järjestelmä, joka perustuu tietyntasoiseen yhteisvastuuseen ja jossa määrätään, että tällaisen järjestelmän mukaisesti maksetut eläkkeet eivät ole välttämättä maksuihin suhteutettuja.

34 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa eläkejärjestelmässä eläkkeiden, joihin eläkkeensaajilla on oikeus, määrät lasketaan sellaisen laskukaavan mukaan, jossa otetaan huomioon koko eläkevakuutusmaksujen suorittamiskausi ja tulojen suuruus, viimeksi mainittu

kuitenkin hyvin voimakkaasti alenevasti. Kyseisessä järjestelmässä suuremmat tulot johtavat kyllä suurempaan eläkkeeseen, mutta tietyt tulorajat ylittävät määrät otetaan huomioon ainoastaan rajoitetusti.

35 Tällaisessa jakoperusteisesti rahoitettavassa järjestelmässä, joka on korostetusti yhteisvastuullinen, on selvää, että kartutettuja eläkeoikeuksia edustava pääoma ei vastaa kaikkia työnantajan ja sen työntekijän kyseisen työntekijän eläkevakuutuksen puitteissa suorittamia maksuja.

36 Jos eläkeoikeuksia edustavan pääoman laskeminen seuraa johdonmukaisesti jäsenvaltiossa voimassa olevan eläkejärjestelmän luonteesta ja kyseistä järjestelmää koskevista periaatteista ja säännöistä, kyseisen laskentatavan yhdenmukaisuutta unionin oikeuden kanssa ei voida kyseenalaistaa. Ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseisen pääoman laskentatavat poikkeavat huomattavasti virkamiehen eduksi tai haitaksi kansallista eläkejärjestelmää koskevista periaatteista ja säännöistä, kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntö saattaa rajoittaa SEUT 45 artiklassa taattua työntekijöiden vapaata liikkuvuutta tai olla SEU 4 artiklan 3 kohdassa asetettujen velvoitteiden vastainen.

37 On muistutettava, että yhtäältä unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin virkamies on siirtotyöläinen (ks. em. asia My, tuomion 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; asia C-185/04, Öberg, tuomio 16.2.2006, Kok., s. I-1453, 12 kohta ja asia C-233/12, Gardella, tuomio 4.7.2013, 25 kohta) ja että toisaalta jäsenvaltioiden velvollisuus mahdollistaa unionin virkamiesten aikaisemmissa tehtävissään kartuttamien eläkeoikeuksien siirtäminen unionin eläkejärjestelmään ja määrittää tässä yhteydessä laskentatapa kuuluu SEU 4 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan (ks. vastaavasti asia C-52/96, komissio v. Espanja, tuomio 17.7.1997, Kok., s. I-4637, 9 kohta).

38 Pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö, sellaisena kuin se on esitetty tämän tuomion 11 ja 12 kohdassa, ei näytä poikkeavan kansallista eläkejärjestelmää koskevista periaatteista ja säännöistä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on kuitenkin tarkastaa, onko asia todella näin, etenkin siinä tapauksessa, että kantaja esittää painavia vastakkaisia seikkoja, ja tarkastaa siinä tapauksessa, että kansalliset säännökset mahdollistavat eläkeoikeuksien siirtämisen toiseen kansalliseen järjestelmään tai kansainvälisen järjestön järjestelmään, suoritetaanko unionin eläkejärjestelmään siirrettävän määrän laskeminen epäedullisemmin kuin tällaisiin muihin järjestelmiin siirrettävän määrän laskeminen. Pelkästään se, että sovellettava laskentatapa johtaa siirrettävään määrään, joka on vähemmän kuin puolet virkamiehen ja hänen aikaisemman työnantajansa kansalliseen eläkejärjestelmään suorittamista maksuista, ei ole sellaisenaan tällainen painava seikka. Lisäksi unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ei ilmene, että kansalliset säännökset mahdollistavat eläkeoikeuksien siirtämisen toiseen kansalliseen tai kansainväliseen järjestelmään.

39 Lisäksi virkamies, joka vaatii jäsenvaltion eläkejärjestelmässä kartuttamiensa eläkeoikeuksien siirtämistä unionin eläkejärjestelmään, ei voi tehokkaasti vedota siihen, että häntä on kielletyllä tavalla syrjitty muista jäsenvaltioista peräisin oleviin unionin virkamiehiin nähden siksi, että häneen on sovellettu erilaista menetelmää siirrettävää pääomaa laskettaessa. Tällaisessa tapauksessa erilainen kohtelu on nimittäin seurausta jäsenvaltioiden toimivallasta säätää eläkejärjestelmästään ja niillä tässä yhteydessä olevasta harkintavallasta.

40 Tässä tilanteessa toiseen kysymykseen on vastattava, että henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä Tšekin lainsäädännössä määritellyn kaltaisen, aikaisemmin kartutettuja eläkeoikeuksia edustavaa pääomaa koskevan laskentatavan soveltamiselle edes silloin, kun kyseinen laskentatapa johtaa siihen, että unionin eläkejärjestelmään siirrettävän pääoman määrä vahvistetaan tasolle, joka ei vastaa edes puolta niiden maksujen määrästä, jotka virkamies ja hänen aikaisempi työnantajansa ovat suorittaneet kansalliseen eläkejärjestelmään.

Kolmas kysymys

41 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että laskettaessa unionin eläkejärjestelmään siirrettäväksi tarkoitetun, aikaisemmin kartutettuja eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrää on otettava huomioon ajanjakso, jonka aikana virkamies on jo kuulunut unionin eläkejärjestelmään.

42 Yhtäältä on muistutettava, että edellä mainitussa asiassa My annetun tuomion, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on maininnut kolmannen kysymyksensä yhteydessä, 49 kohdassa todettiin, että SEU 4 artiklan 3 kohta on henkilöstösääntöjen yhteydessä esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kansallisen järjestelmän mukaisen vanhuuseläkettä koskevan oikeuden saamiseksi ei ole mahdollista ottaa huomioon niitä vuosia, joiden kuluessa unionin kansalainen on työskennellyt unionin toimielimen palveluksessa.

43 Edellä mainitussa asiassa My annetussa tuomiossa oli kuitenkin kyse unionin toimielimissä täyttyneiden työskentelykausien huomioon ottamisesta kansallisen eläkejärjestelmän mukaisen vanhuuseläkettä koskevan oikeuden saamiseksi, kun taas pääasian kantaja vaatii ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että komission virkamiehenä täyttynyt työskentelykausi otetaan kyseisessä jäsenvaltiossa huomioon kansallisesta eläkejärjestelmästä unionin eläkejärjestelmään siirrettävää määrää määritettäessä.

44 Koska edellä mainitussa asiassa My annetussa tuomiossa kyseessä ollut tilanne on erilainen kuin pääasiassa kyseessä oleva tilanne, kyseinen tuomio ei voi vaikuttaa kolmanteen kysymykseen annettavaan vastaukseen.

45 Toisaalta henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevasta 11 artiklan 2 kohdasta käy yksiselitteisesti ilmi, että virkamies voi siirrättää unionin eläkejärjestelmään jäsenvaltiossa voimassa olevasta eläkejärjestelmästä vain ne eläkeoikeudet, jotka hän on kartuttanut suorittamalla palveluksia ennen unionin palvelukseen tuloaan.

46 Kyseistä säännöstä on lisäksi täsmennetty henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 ja 12 artiklan yleisistä täytäntöönpanosäännöksistä 28.4.2004 tehdyssä komission päätöksessä, jonka 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että ”siitä eläkekassasta, johon henkilöstön jäsen kuului, siirrettävät määrät on varmennettava nykyarvoistetuksi pääomaksi, joka edustaa ennen yhteisöjen palvelukseen tuloa kertyneitä eläkeoikeuksia”.

47 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että laskettaessa unionin eläkejärjestelmään siirrettäväksi tarkoitetun, kansallisessa eläkejärjestelmässä kartutettuja eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrää ei ole otettava huomioon ajanjaksoa, jonka aikana virkamies on jo kuulunut unionin eläkejärjestelmään.

Oikeudenkäyntikulut

48 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta sekä yhteisöjen virkamiehiin tilapäisesti sovellettavien erityisten toimenpiteiden laatimisesta 29.2.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68, sellaisena kuin se on muutettuna 22.3.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 723/2004, liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi määrittää eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrän joko vakuutusmatemaattiseen arvoon perustuvan menetelmän tai kiinteämääräiseen takaisinostoarvoon perustuvan menetelmän taikka muiden menetelmien perusteella, kunhan siirrettävä määrä edustaa tosiasiallisesti kyseisen virkamiehen aikaisempia palveluksia suorittamalla kartuttamia eläkeoikeuksia.**

2) **Asetuksen N:o 259/68, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 723/2004, liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä Tšekin lainsäädännössä määritellyn kaltaisen, aikaisemmin kartutettuja eläkeoikeuksia edustavaa pääomaa koskevan laskentatavan soveltamiselle edes silloin, kun kyseinen laskentatapa johtaa siihen, että unionin eläkejärjestelmään siirrettävän pääoman määrä vahvistetaan tasolle, joka ei vastaa edes puolta niiden maksujen määrästä, jotka virkamies ja hänen aikaisempi työnantajansa ovat suorittaneet kansalliseen eläkejärjestelmään.**

3) **Asetuksen N:o 259/68, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 723/2004, liitteessä VIII olevaa 11 artiklan 2 kohtaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että laskettaessa unionin eläkejärjestelmään siirrettäväksi tarkoitetun, kansallisessa eläkejärjestelmässä kartutettuja eläkeoikeuksia edustavan pääoman määrää ei ole otettava huomioon ajanjaksoa, jonka aikana virkamies on jo kuulunut unionin eläkejärjestelmään.**

Allekirjoitukset